

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 10612
Tarih : 13.01.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı
Hakkında Kanunu'na dair Kanun Değişiklik Teklifi gerekçesiyle birlikte ektedir.

Gereğini arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- İnsan Haklarını İnceleme - Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	22 Ocak 2021	Esas No: 2/3337

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
13 Ocak 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
13 Ocak 2021
No: 766541
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Cezaevlerindeki son dönem sorun teşkil eden uygulamalardan birisi de kamuoyunda infaz yakma olarak tabir edilen ve hükümlüye verilen disiplin cezası yöntemleriyle infazlarını tamamlayanların cezaevinden çıkmalarını engelleyen hak ihlalidir. Bilhassa 2006 yılından itibaren yaygın bir şekilde uygulanan bu yöntem son yıllarda ciddi bir artış göstermiş olup “umut hakkı” bağlamında da kişinin bir ömür cezaevinde kalmasına dönük bir infaz yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır. Oysa infazın amacı bireyi toplumdan büsbütün ayırtırmak değil, koşullu salıverme yöntemiyle yeniden toplumla bağlarını kurmaktır.

Hapishane kurallarına uymadığı için tutuklu ve hükümlülere verilebilecek disiplin cezaları; kınama, etkinlik yasağı, haberleşme yasağı, ziyaretçi yasağı ve hücre cezası şeklindedir. Bilhassa keyfi bir uygulamaya dönüşen disiplin cezalarının sonuçları oldukça ağırdır. Mahpusun ihlal ettiği yasaklara göre, 1 ila 10 gün; ihlal ettiği diğer daha ağır yasaklara göre 11 ila 20 gün hücre cezası verilebilir. Bu cezaların iyi hal süresi oldukça uzun olup 1-10 hücre cezasının iyi hali 6 ay; 11-20 gün hücre cezasının iyi hali 1 yıldır. Bu cezaları alan mahpuslar iyi hal şartını doldurmadıkça tahliye olamamaktadır. Disiplin cezasını üst üste alan mahpuslar için ise durum daha da kritik bir hal almakta ve TMK'nin 17 inci maddesiyle bir araya geldiğinde bazı mahpuslar açısından ayrımcı bir uygulama söz konusu olmaktadır.

Mevcut durumda insanların özgürlük hakkını ihlal eden bu uygulama 14 Nisan 2020'de kabul edilen 5275 sayılı Kanunun hükümlülerin iyi hal değerlendirmelerine yönelik yeni düzenlemeleri içeren hükümleri ile başka boyuta evrilmiştir. 1 Ocak 2021'den itibaren uygulamaya başlanan düzenlemeye göre hükümlüler, iyi hal tespitinde 6 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Her ne kadar Adalet Bakanlığı bu uygulamanın amacını; hükümlülerin, toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme riski ile mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç 6 ayda bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekliliği olarak ifade etmiştir. Bu düzenleme uyarınca hükümlüler yine; açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasını infaz etmeye ve ceza infaz kurumlarından doğrudan koşullu salıverilmeye ilişkin son değerlendirme öncesinde idare ve gözlem kurulunca bir değerlendirmeye tabi olacak. Yapılan bu değerlendirme sonunda, ancak “iyi halli” olduğuna karar verilen hükümlüler açık ceza infaz kurumuna ve denetimli serbestliğe ayrılacak ya da koşullu salıverilecek.

Ayrıca iyi hal indiriminde idare ve gözlem kurulunun yapısında da değişiklik yapılarak örgüt suçları açısından hükümlülerini değerlendirecek olan kurul başkanı savcı olarak belirlenmiştir. Bunun dışında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığından psikiyatri uzmanı, hekim, adli tıp uzmanı, psikolog, pedagog, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman, rehberlik uzmanı ve öğretmen gibi görevlilerin bulunduğu uzmanların da katılacağı hüküm altına alınmıştır. Diğer yandan eski uygulamada üç hücre

cezası alıp koşullu salıverilme hakkı elinden alınmayan TMK kapsamındaki her hükümlü cezasının $\frac{3}{4}$ 'ünü tamamladıktan sonra koşullu salıverilmekte iken yeni uygulama ile kişinin siyasi görüşü yahut daha evvel greve katılmış olması, hatta cezaevi görevlileri ile sorun yaşıyor olması infazının yanmasına neden olabilmektedir. Yani gelişen yeni durum, kaldırılması önerilen ve insan haklarına aykırılık teşkil eden eski uygulamanın dahi gerisindedir.

Açıkladığımız ve işaret ettiğimiz hususlar doğrultusunda modern hukukta yeri olmayan, insan haklarına, Anayasa başta olmak üzere uluslararası sözleşmelere aykırı olan ve mevcut disiplin cezalarının da ötesine geçen uygulamanın yasal mevzuattan çıkarılması gereklilik arz etmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 89 uncu maddesinde yapılan düzenleme iyi hal kararlarının objektif olarak verilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- 5275 sayılı Kanuna “Bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan ikincil mevzuat yürürlükten kaldırılmıştır.” geçici maddesi eklenerek kanun dışında çeşitli tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenen mevzuatın yürürlükten kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 7 inci fıkradan sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmiştir.

“(3)İdare ve gözlem kuruluna Cumhuriyet başsavcısı tarafından belirlenen bir izleme kurulu üyesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı il veya ilçe müdürlükleri tarafından belirlenen birer uzman kişi, barolardan birer temsilci ile insan haklarına dair çalışma yürüten sivil toplum kuruluşu temsilcileri katılır.”

“(8) İdare ve gözlem kurulları iyi hal değerlendirmesinde objektif karar vermekle mükelleftir. İdare ve gözlem kurullarınca verilen kararlar itiraza tabi olup, hükümlünün hak ve özgürlüğünü engelleyici yönde karar veren yetkililer hakkında disiplin cezası tatbik edilir.”

MADDE 2- 5275 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan ikincil mevzuat yürürlükten kaldırılmıştır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.